

מסורת הש"ס

א [נסקה דין: ושי"ן]
ב ס"ח אלף שני וזטא,
ג כס"א טוף: יזר
ד מתנ"ג, ד) פי"ו בנת אחת
ה אלף כפסג אחת זו חמ"ו זה.
ו רש"י [אמר רש"י],
ז [ודלא כדפירי רבינו חננאל]
ח כל"ו וע"י כחוס' שנת קמ"א.
ט ד"ה ה"א, ט) ס"ח אלף, שנו,
י [גדה ח"א], ט) [ע"י רש"י],
י"א שנת קמ"א.

הגרות הב"ח

א) ג' אמר ליה רב
לח"ה. כ"ח ס"ח אלף רב
לרב אחא ברדלי רב
דימס כ' (ב) ש"י ד"ג
מדוך הוא כופק ונמין בו
במדוכה דכרכו: א) ד"ה
דהוה ללל קליה. ואלו
מכה בהטייה כאלקס:
ב) ד"ה נבוחי מננה
כשהגריעין כשהברין
שמע קורין כ"ח:
ג) תוס' ד"ה אימא
ביניהו דידע מאי קדיה
בעי נשלו וכו' רב
אלפס דהואיל דשקלו
וטרו אמוראי אליבא דכו'
ד) ד"ה י' מינא וכו':
והשנה נתיא דמרי:

הגרות מהר"י
לנרא

א) תוס' ד"ה בית הלל וכו'
דלס ר"ל גיי' היה לו
לפרש כדפירש ר"ח.
ב) מהפ"ט הניחא וי"ל דלס
ר"ל גיי' כדפירש ר"ח
היה לו לפרש:

לעוי רש"י

פוקי"א [פוי"א]. ב) ק'
גדולה. כפוקת. קרוישיט"ט.
נבחים.

מוסף תוספות

א. וכן דאי שמוע
מדתני ליה בהלכות שבת
ולא תני ליה בהלכות יום
טוב. שיהא סודיה אלף
א. במוריקא כלומר
דחבלין של כרכום נמי
איכא ביניהו שהכרכום
אינו מפיג טעמו אם נדוך
במער"ב ר"ן. ג. עד שיהא
ב' חומרי. מפיג. ולא ידע
מאי קדיה בעי לבשוילי.
הני מילי דאיכא
חד לישנא דמיקל לגמרי,
אבל הכא בכל חד וחד
איכא צד קילא וצד
חומרא. ש. ה. דליכא
למימר כפי הא הלך אחר
המיקל דהא לא ידעין
מאן מנייהו מחמיר.
כפ"ח. ושרי מירי דהוי
אשוחט ומבשל דשרי
לכ"ע. תוס' שנת קמ"א. ד"ה
היי פלפלי. ז. דנראה הוא
כח התבלין ואינם חרין כל
הדפנת טעם הייני שתש
כח התבלין ואינם חרין כל
כך וכולו לתקן הדבר
כשמרבה התבלין אבל
הפנת טעם שומין ואלו
יכול לתקן ש. ח. כפרק
היי (גדה דף יז).
השום קלון שעבר עליו
הלילה האוכלו מתחייב
בנפשו דרוח רעה שורה
עליהן לח"ט.

ביצה פרק ראשון ביצה

יד.

עין משפט
נר מצוה

קבו א מיי פ"ג מהל'
י"ט הלכה ט"ו
סנה לאון עה טו"ש"ע א"ח
סימן תקי סעיף ה'
קבו ב ג ד מיי שס
הלכה י"ב סנה של
טו"ש"ע א"ח סימן מקד
סעיף ה':

רבינו חננאל

מתנ"ג בית שמאי אומרים
תבלין נידוכין במדוך של
עין ר"ב. אמר רב יהודה
אמר שמואל הילכתא כל
נידוכין נידוכין כדרכן
ואפילו מלח. דקיי"ל כר'
מאר דאמר לא נחלקין
על כל הנדוכין שנדוכין
כדרכן ומלח עמה. לא
נחלקין אלא לרוך המלח
בפני עצמו. שבת שמאי
אומרים בכך ובעץ הפרור
לצלי אבל לא לקדירה,
ובית הלל אומרים נידוך
בכל וכלל דבר ואפילו
לקדירה. א"ל רב לרב
שמע קל כוכנא רוח. כלומר
ובית הלל אומרים נידוך
עשה שני, הטט איתתא
של צדה ורוך. רב ששת
שמע קל כוכנא רוח. רב
ציל קליה. אמר כיון דציל
קליה לא אצלו ודכו,
וחבלין מנבח קליהו, והאי
לא מנבח קליה לאו
מביתו הוא. ח"ד אין
עושין טיטני ואין כותשין
במכתשת. תרתי קחני
אין עושין טיטני אבל
במכתשת כותשין, והדר
תני אין כותשין במכתשת
קשיין אהדין, ופוקי"ן
הכי קחני אין עושין
טיטני, מ"ט לפי שאין
כותשין במכתשת. ופוקי"ן
רבא ואמר הא דתניא אין
כותשין במכתשת גדולה
אבל כותשין במכתשת
קטנה לידן, אבל לבני
[ארץ] ישראל אפילו
במכתשת קטנה לא,
כדתניא אין עושין טיטני
ואין כותשין במכתשת.

מקשרי אלצטוטיו. ולא ככפו: מתנ"ג מדוך. הוא כוכנא ו) שמכין
בו כדרכו ואין צריך ט שני. אבל במלח במקום שיש מלח גסה כפך
של חרס ידוכו ולא כגדוה: או בעץ פירו. קף גדולה שקורין
פוקי"א דמלח צעי שגוי' ובגמרא מפרש טעמא: והמלה כמדוך של
עץ. שני צעי אבל כגי צהאי שגוי'א
זוטא: גבו' כל הקדרות. כל מיני
תבשיל כריכות מלח הלכך מאתמול
הוא ידע דאיבעי ליה לדוכה: ואין כל
הקדרות לריכות תבלין. ואדס אינו
יודע מה יעלה בצלו לאכול מחר:
מפיגין טעמן. ממירין טעמן אס
ידוכן מאתמול. ריחו לא נמר (ירמיה
מת) מתגרמינן לא פג: ידוע
מאתמול מאי קדיה צעי בשולי.
ללישנא קמא צעי שני ללישנא בתרא
לא צעי קמא: אי נמי. תבלין של
מוריקא איכא צינייהו שיש קדיה
שמתבלין אותה כרכום ואינו מפיג
טעמו אס נדוך מעצמו יוס והוא לא
היה יודע מה יבשל מחר ללישנא
בתרא צעי שני ללישנא קמא לא
צעי שני: עמסה. מלח ותבלין
(י) כאחד: לא נחלקו אלא לדוכה צני
עמסה. כדרכה כחצר תבלין: כפך
ובעץ הפרור. על ידי שני ולא
כדרכה ולללי דהיינו דבר מועט: ככל
דבר סלקא דעסקן. ואפי' דבדר שאין
יניטל בשבת: לל דבר. ואפי' לקדיה
ועל כרחק כדרכה אמרי' ככל דרך
סיטת הש"ס דעל מה נחלקו דומיא דלא
נחלקו קאמר לא נחלקו על התבלין
ומלח כאחד כדרכין כדרכן על מה
נחלקו לדוך כדרכה על מלח צפני
עמסה שצ"ש אומרים כפך בשני ועוד
מחמיר לללי ולא לקדיה וצ"ה אומרים
לכל דבר נדוכית כדרכה ולא הוצרך
לפרש שכבר פירש: כי דייכס. מלח:
אללי אללווי ודוך. הטט המדוכה על
זה דסדר כשמואל דאמר נידוכת
כדרכה כמדוך של אבן ומיאו שני
זוטא צעי לשנויי: קל כוכנא. כמדוכת
מלח: האי לאו מגוייה דביסאי הוא.
יודע איני שאין זה צמון צימי
שאסקמי עליהם לדוך כמדוך של אבן
בלא שני: דהוה לללי קליה. ואילו
מכה א) כשהטטה כאלכסון לא היה
קולן לללי: ודילמא תבלין הוה. שאין
לריכות שני: נכוחי מנבח. הוה כשהן
כמדוכה כמנבחים קרוישיט"ט: אין עושין טיטני. צ"ט שטורח גדול הוא
שכותש החטין עד שנחלקים א' לארבעה כדאמרי' צמו"ק (ד"ג:): סרסי.
שני דברים יש כאן לא זה דומה לזה קחני אין עושין טיטני הא חלקא
ודייסא שפיר דמי דאין ערסון מרובה והדר תני אין כותשין כלל: ולימא
אין כותשין. ואנא ידענא דתו לא מתעביד טיטנא: סתם מכתשת
היינו גדולה: אבל קטנה אימא שפיר דמי. אפילו טיטני: קא
משמע לו. אין עושין טיטני כלל לפי שאין כותשין שום כתישה
במכתשת. וכן מכתשת על כרחיך לא שנה גדולה ולא שנה קטנה
מתני רישא אין עושין טיטני כלל: אבל כותשין כקטנה. דהוי
כלאחר יד דאינה אלף לתבלין: כי תניא נמי מסני'. לדעיל
מכתשת גדולה תניא ולא תימא מה טעם קאמר אלף תרתי
קחני וה"ק אין עושין טיטני כלל אפי' כקטנה ואין כותשין שאר
כתישות במכתשת כגון דייסא וסתם מכתשת כגדולה קא מיירי:
רבא

מקשרי אצבעותיו ולמעלה מ) מחכו עלה
במערבא כיון דמשני אפי' בכולה ידא נמי
אלא א"ר אלעזר מנפח בידו אחת ובכל
כחו: מתנ"ג בית שמאי אומרים תבלין
נדוכין במדוך של עץ והמלח בכך ובעץ
הפרור וב"ה אומרים תבלין נדוכין כדרכן
במדוך של אבן והמלח במדוך של עץ:
גבו' דכולי עלמא מיהת מלח בעיא שנוי
מ"ט רב הונא ורב חסדא חד אמר כל
הקדרות כולן צריכות מלח ואין כל הקדרות
צריכות תבלין וחד אמר לכל התבלין מפיגין
טעמן ומלח אינה מפיגה טעמה מאי בינייהו
איכא בינייהו דידע מאי קדיה בעי לבשוילי
אי נמי במוריקא אמר רב יהודה אמר שמואל
כל הנדוכין נדוכין כדרכן ואפילו מלח הוא
אמרת מלח בעיא שנוי הוא דאמר כי האי
תנא דתניא אמר רבי מאיר לא נחלקו בית
שמאי וב"ה על הנדוכין שנדוכין כדרכן
ומלח עמהן לא נחלקו אלא לדוכה בפני
עצמה שבת שמאי אומרים מלח בכך ובעץ
הפרור לצלי אבל לא לקדיה וב"ה אומרים
בכל דבר בכל דבר סלקא דעתך אלא אימא
לכל דבר א) א"ל רב אחא ברדלא לבריה
דכי דייכת אצלי אצלווי ודוך רב ששת שמע
קל כוכנא אמר האי לאו מגוייה דביסאי הוא
ודלמא אצלווי אצלי דשמעיה דהוה צילי
קליה ודלמא תבלין הוה תבלין נבוחי מנבח
קלייהו תנו רבנן אין עושין טיטני ואין כותשין
במכתשת תרתי הכי קאמר מה טעם אין
עושין טיטני לפי שאין כותשין במכתשת
ולימא אין כותשין במכתשת אי תני אין
כותשין במכתשת הוה אמינא ה"מ במכתשת
גדולה אבל במכתשת קטנה אימא שפיר דמי
קמ"ל והתניא אין כותשין במכתשת גדולה
אבל כותשין במכתשת קטנה אמר אביי
כי תניא נמי מתניתא מכתשת גדולה תניא
רבא

בית הלל אומרים תבלין נידוכין במדוך של אבן. ומימה דמשמע
הכל תבלין מותר לדוך בלא שני ובמכתשת שבת (דף קמא.
שס) קאמר פלפלין כקמא דסקינא חדא חדא שרי תרי תרי אסיר וכי
תימא דיש חילוק בין פלפלין לתבלין זה אינו דזהדיא קאמר בתוספתא
עלה דהכא פלפלין הרי הוא תבלין
וי"ל דהתם מיירי בשבת א) דלס
דשמעתא דהתם מיירי בשבת א) דלס
רוהה לומר צ"ט היה לו לפרש
י) כדפירש ר"ח והכא מיירי צ"ט וא"כ
שרי כדרכו ואפי' כמדוך של אבן
אבל מלח של יס צריך שינוי לדוך
אותו גרעין גרעין אבן א) שליינווי'
אין צריך שני הואיל והוא עשוי
צדי אדס:

איכא בינייהו דידע בו' בעי
לבשוילי. ללישנא קמא
צעי שני וללישנא בתרא לא צעי שני
אי נמי צהאי שאינו מפיג טעמו ולא
ידע ללישנא בתרא צריך שני
וללישנא קמא לא צריך שני ופסק
ר"י שיש לאסור בכל ענין דאלוין
לחומר"א אע"ג דבשל סופרים הלך
אחר המיקל' ולא וכלל אחד ואחד
יש קולא וחומר"א מכל דז עבדין
לחומר"א ומיאו שומין מותר לתקנס
צ"ט בלא שני מפני שמתקלקלין
ציותרו אס יעשה אותן מערב יו"ט
ועוד דאמרינן א) דרוח רעה שורה
עליהן כשנטמנין צלילה ומיאו מהאי
פיסקא לא נפיק לן מידי דהא קי"ל
כשמואל כסמון דכל הנדוכין נדוכין
כדרכן וכדמתי' דמייתי צר ממלח שלמי'
אללווי דרך שני מעט וכן פסק רב
אלפס דהואיל א) ואולי וגררי אמוראי
אליבא דהאי צרימא אע"ג דבמתני'
פליגא עלה קיימא לן כבייתא וכן
פסק רב יהודאי גאון בהלכות פסוקות
וכן יש מנהג הלכה למעשה דרך
מלחא תליא צאשלי צרצבי ומ"מ
אסור לטחון פלפלין צרמים שלהם
משום דמחזי כעובדא דחול כשטוחנין
צרמים שקורין מוליני"ט צלע"ו
כדאימא צפ"צ (דף כג.) אבל כמדוך
של אבן מותר לדוכן בלא שני ואף
לפירוש המוספות דאלוין לחומר"א
מכל מקום שמה דפלפלין מותרין היכא
ללא ידע מאי קדיה צעי לבשוילי

לפי שהן מפיגין טעמן ופלפלין נמי מפיגין טעמן מדלל קאמר איכא
צינייהו פלפלין אבל לפי מה שפירש בשם הגדולים דק"ל דכל
הנדוכין נדוכין כדרכן יש להחיר אפי' כי ידע מאי קדיה צעי לבשוילי
ואפילו לא מפיג טעמו והמחמיר לדוכן מעי"ט הרבה ציחד יתצרך
צאלהיס וצסס המיוחד:
בב"ר דבר ס"ד. פי' ואפילו דבדר שאין ניטל בשבת כגון סיכי
זיירי ומוזרי א) דמודי צהו ר' שמעון אלף אימא לכל דבר
ואפילו לקדיה ואס תאמר ואכתי מאי מיימתי דילמא לעולם צעי
שנוי ו"ל כדפ"ה דשיטת התלמוד כך היא דומיא דלא נחלקו קאמר
דנחלקו וכי היכי דלא נחלקו על התבלין ומלח עמה שדוכין כדרכן
ציחד בלא שני דומיא דהכי נחלקו בית שמאי וצ"ה על מלח
צפני עמסה לדוכה כדרכה בלא שני:
תרת"י. כלומר למה לי למימר תרתי דסמרי אהדי אין עושין
טיטני הא חלקא ודייסא שפיר דמי דאין ערסא מרובה
והדר תני אין כותשין כלל כדפ"ה: כי תניא נמי במתניתא
אמר רבי קאמר אין עושין טיטני כלל אפי' במכתשת קטנה ואין כותשין שאר
דברים כגדולה אבל כקטנה מכתשת והכי קאמר רבא חון מטיטני משום דהאי דליכא רק לתבלין הוי כתישה כלאחר יד: